

Է. քը ի նչ բանի որ երկնցընէ, շուտ յառաջ կերթ
Դ. Պ. Գ.

Հասարակութեան օգտին մեծապէս կրնաւ օգտակար ըլլալ և շարեւոր է ուրեմն որ նախարարները և պաշտօնատարները իրենց մասնաւոր օգուտը մոռնալով, իրենց ամէն ջանքը նուիրեն ընդհանուր օգտին: որոց մէջ բնականաբար իւրաքանչիւրը իւր բաժինը պիտի գտնէ: Ուստի թող մտերմաբար և հաւատարմութեամբ աշխատին ամենայն ուշադրութեամբ և ամէն կարելի փութով կարգադրելու համար հարկաւոր կանոնները:

«Արմաղթեմ» որ Վերին Կախանաւորութիւնը վարձատրէ այս աշխարհիս մէջ և ի հանգեր ձեւումն զանոնք որ բարենախանձ փութով և պարկեշտութեամբ կը քալեն մեր ցուցուցած շահին մէջ և պատժէ զանոնք որ կը համարձակին խտրել անկէջ: «Մէն»:

Վերինայի Լիւիզիոյ դեսպան Սէթմանը իւր կառավարութեան հրամանաւ հետեւալ պաշտօնական նամակը յուղարկած է Պուլ կոմսին որ Լաստիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէան է: Լաստիոյ նամակը, նմանապէս անոր արուած պատասխանւոյն վերջին մասը նշանակութեան արժանի քաղաքական կարեւոր գրութիւններ ըլլալով, պատշաճ համարեցինք անոնց թարգմանութիւնը մեր ընթերցողաց առջև դնել:

«Վերին», 8 օգոստոսի 1854:

«Ատորագրեալ պատիւ կը համարի իրեն ծանուցանել Պուլ կոմսին, թէ հրաման ընկալաւ իւր, կառավարութեան յայտնել առաջին գործութեամբ, թէ Վերինայի, Փարիզի և Լոնտոնի կառավարութեանց մէջ եղած մտերմական խօսակցութիւններէն կը ծագէ, համեմատ յօդուածոյն վերջին պարբերութիւնէն նախագործութեան, որով Լաստիոյ, Վաղարշի և Լիւիզիոյ պարտաւորեցան միաբանութեամբ Բրուսիոյ, փնտռել զմիջոցները նորէն կապելու համար օսմանեան կայսերութեան գոյութիւնը՝ Լաստիոյ ընդհանուր հաւասարակշռութեան հետ, (յիշեալ մտերմական խօսակցութիւններէն և գրուածներէն կը ծագէ կրտսմ) թէ երբ տէրութեանց կարծիքը այն է, որ Բարձրագոյն Գրան յարաբերութիւնները Ռուսաց կայսերական կառավարութեան հետ չեն կրնար վերահաստատուիլ, այսինքն հաշտութիւն չկրնար ըլլալ հաստատուն և տեղական հիմանց վրայ, եթէ:

«Կախ» Ռուսաց կայսերական կառավարութեան մինչև ցայսօր Վաղարշայի, Ստամբուլի և Երևանի վրայ ունեցած պաշտպանութիւնը չի ջնջուի յետ այսորիկ, և եթէ արտօնութիւնները որ Ռուսներէն շնորհուած են այս նահանգաց որ կախում ունին յիշեալ կայսերութեանէն, չեն դուրս տէրութեանց հաւաքական երաշխաւորութեանը ներքև, զորութեամբ դաշնագրութեան մը որ ըլլալ պէտք է Բարձրագոյն Գրան հետ, և որուն պայմանները միանգամայն կարգադրեն ամէն մանրամասն խնդիրները:

«Երկրորդ» եթէ Գրանի բերաններուն նաւարկութիւնը ազատ թող չորոգիլ ամէն արգելքներէ, և Վերինայի խորհրդակցութեան մէջ հաստատուած դաշնագրութեան սկզբանքը ներքև չի դրուի:

«Երրորդ» եթէ 1841 յուլիսի 13ին եղած դաշնագրութիւնը վերստին չիքննուի միաբանութեամբ դաշնագիր բարձր կողմանց, Լաստիոյ հաւասարակշռութիւնը հաստատուելու նպատակաւ:

«Չորրորդ» եթէ Ռուսիան ետ չիմանար իւր պահանջներէն պաշտօնական կերպիւ պաշտպանութիւն ընելու Բարձրագոյն Գրան հայտարարելով, ինչ կրնայ կողմէ թող ըլլան: և եթէ Վաղարշի, Լաստիոյ, Լիւիզիոյ, Բրուսիոյ և Ռուսիան իրարու օգնական չեն ըլլար և չեն միաբանի ստանալու համար օսմանեան կառավարութեան հաստատութիւնը և պահպանութիւնը կրնան արտօնութեանց բրիտանիայ զանազան հասարակութեանց և արքայաւորութեան համար, յընդհանուր օգուտ իրենց հաւատակցացը՝ զվեհանական դիտաւորութիւնները օգոստոսի 10-ին, զգոյշ ըլլալով միանգամայն որ փնտ մը փհանի իւր արժանաւորութեանը և իւր գահուն անկախութեանը:

«Ատորագրեալ հրաման ունի նաև յայտնելու թէ Վերին Կախանաւորութիւնը, թէ պէտք կը զգայ և իւր իրաւունքը ծանուցանել:

Լու հարկաւոր եղած ժամանակը զմանաւոր պայմանները զորս կրնայ յառաջ դնել վստահալու թեան ընդ Ռուսիոյ, և թէ պէտք իւր իրաւունքը կը պահպանէ վերոյիշեալ երաշխաւորութեանց մէջ մուծանելու այնպիսի փոփոխութիւններ զորս պատերազմին շարունակութիւնը կրնայ հարկաւոր ընել, բայց և այնպէս որոշեալ է ի միտս իւր չիքննել չիքննել որ քիչ առաջարկութիւն Ռուսիոյ կառավարութեանէն եկած, եթէ նոյն առաջարկութիւն կատարեալ հաւանութիւն չիտար այն սկզբանց, որոց վրայ Վաղարշի կառավարութիւնը արդէն համաձայն է Վաղարշի և Լաստիոյ կառավարութեանց հետ:

«Ատորագրեալ» Ռուսիոյ ՌԱԿԱՆԱՎՈՐԱԿԱՆՈՐԸ

Պուլ կոմսին պատասխանը, որ կատարեալ հաւանութիւն կուտայ Վերինայի Լիւիզիոյ դեսպանին գրածին, հետեւեալ կերպիւ կը վերջանայ:

«Ատորագրեալ հրաման ունի նաև յայտնելու թէ իւր կառավարութիւնը առաւ ի նշանակութիւն Լիւիզիոյ և Վաղարշի ըրած որոշումը ի մասին չիքննելու հաշտութեան խօսքեր Ռուսիոյ կառավարութեան հետ, եթէ Լեգատուրիի գահինը նախապէս կատարեալ հաւանութիւն տուել չըլլայ վերոյիշեալ հիմնական չորս սկզբանց, և իւր կողմանէ յանձնառու չըլլայ այս հիմանց վրայ խօսակցելու: ի վերայ այս ամենայնի Լաստիոյ կառավարութիւնը իւր իրաւունքը կը պահպանէ միշտ ըստ իւր արժանեաց չիքննելու զպայմանները որոնք կրնան առաջարկուիլ հաշտութեան նորոգութեան համար, եթէ ժամանակին պարագաները ստիպեն զինքը մասնակցել ըլլալ պատերազմին»:

Լոնտոնի թագաւոր իւր թերթին մէջ որ ի 26 օգոստոսի, հետեւեալ կերպիւ կը վերջանայ:

«Ռուսիոյ թագաւոր յորդադր, որով կուգէ հաստատուել թէ Ռուսիան նոր դեսպանախօսութիւններ և զինագործարում խնդրելով, միտք ուրիշ բան չի բայց միայն ժամանակ անցնել յօգուտ իւր զինուորական դիտաւորութեանց:

«Լիւիզիոյ պայմանաց վրայ եղած դիտաւորութեանց համեմատ, (կրտսմ թագաւոր) որոնք դաշնակց տէրութիւններէն առաջարկեցան, յայտնի է որ երկու գլխաւոր առաջարկութեանց ընդունելութիւնը՝ զինուորական քանի մը գործողութեանց յաջող ելքէն կախեալ է: Ուստի Գրանի բերանները ազատ թող տրուիլ Ռուսիային պահանջներէն առաջ, պէտք է որ անոր զօրքը վստահութեամբ անկէջ և իւր հաշտութիւնը ստանալու կարող ըլլային առաջ որ իւր ծովային իշխանութիւնը սահմանի տակ դնէ Վերինայի մէջ, պէտք է որ այս խնդիրը զինուորական թեամբ որոշուի: Լաստիոյ պատճառաւ, և ըստ որում կարելի է որ գործունէութեամբ և յաջողութեամբ յառաջ քշելով զպատերազմը, դեսպանախօսութեանց շատ դիւրութիւն պիտի տրուի, անտարակոյս պէտք է որ նոյն իսկ դեսպանախօսութիւնները ի կախ թողուն զորաց բանակին գործողութիւնները: Երբ խիստ հաւաստի կերպիւ կրնամք հաստատուել թէ պատերազմը տէրութիւնները, այսինքն Վերինայի, Վաղարշի և Լիւիզիոյ պատանքը երբեք միտքերէն չեն անջնջուի իրենց առաջարկութեանցը, և զինուորական գործողութիւնները ոչինչ կերպիւ ի կախ թող չորոնեցան և ոչ յապաղեցան այս կամ ուրիշ որեւիցէ առաջարկութեանց նկատմամբ: Լաստիոյ հակառակն եթէ ապագային համար օգտակար և կարեւոր կը համարին այս առաջարկութիւնները կամ ատոր նմանները, պէտք է որ համադրուին որ ուրիշ կերպիւ չեն կրնար ձեռք բերել զանոնք, բայց միայն սաստիկ հարուածներով, զորս կը յուսամք ալ Ռուսաց կայսերութեան: Պատմութեանց մէջ սովորաբար կրտսմներ որ դեսպանախօսութիւնները ի գործ կը դրուին երբ պատերազմը կը շարունակուի: և այս բանը ևս առաւել յաճախակի կրտսմներ, երբ որ պատերազմը ընդհանուր չէ, երբ որ տէրութիւններ և թագաւորներ կան որոնք իրենց փառք և պատիւ կը համարին միջնորդ խաղաղութեան ըլլալ, և հաշտութիւն ընել: Նշտարակոյս այս օրինակ առաջարկութիւններ յառաջ պիտի բերուին առաջինայ պատերազմին ընթացքին մէջ, թէ:

մինչև ցայսօր եղածները անյաջող և ծաղրալի ելք մը ունեցան: Վայց տղայական են թագաւորութիւն մըն է հաւատալ թէ այս խաղաղասիրական առաջարկութիւնները հիմնաւոր ազդեցութիւն մը կը պատճառեն պատերազմը տէրութեան վրայ՝ որոնք զինուորական մեծամեծ գործողութեանց մէջ մտած են: Վանդի խնդրութիւն և անձնասպանութիւն ըսել է Վաղարշի և Վերինայի կառավարութեանց համար, եթէ դեսպանախօսութիւն ընելու հաշտութիւն տան այժմ, գրիչը ձեռք առնուն փոխանակ սրոյ, աշնան եղանակը կորսնցնեն ու իրենց նաւախուժները և զօրաց բանակները անգործ պահեն երբ որ կրնան այժմ խիստ օգտակար կերպիւ գործածել զանոնք: Եթէ դեսպանախօսութեանց յաջողութեան վրայ հիմնաւոր անկախութիւն մը կայ, այս բանին պատճառաւ ևս առաւել կը սարսափաւորուի գործունէութեամբ յառաջ տանել զպատերազմը: վասնզի իւրաքանչիւր յաջողութիւն որ կը շնորհուի պատերազմին դաշտին մէջ, մեծ դիւրութիւն կուտայ դեսպանական բանախօսութեան յաջողութեանը: Վերինայի որ Վեփստապօլը չառնուի, իրաւունք չունիմք պնդելու թէ Վերինայի մէջ Ռուսիոյ իշխանութիւնը անհետ եղած է: Վայց երբ որ այս մեծ և հարկաւոր գործողութիւնը ընթացք կը ընայ, յայնժամ պիտի հաւատամք թէ Ռուսիան պիտի զիջանի այս անդամանելի հարուածոյն ներքև, և պիտի ընդունի զպայմանները որ կրնան ծագիլ պատերազմին վերջին հետեւութիւններէն»:

Վաղարշի օրագիրը Վերինայի անուն օգոստոսի 21 թուոյն մէջ, հետեւեալ յայտարարութիւնը կը հրատարակէ, զոր Կաթոլիկ կայսրը յաջորդած է Վաղարշի Լեւեռեան բանակին:

«Օրինուրք արեւելեան բանակին»:

«Տակաւին չպատերազմեցայք, բայց և այնպէս երեւելի յաջողութիւն մը ձեռք բերիք: Զեր և անգլիացի զօրաց ներկայութիւնը բաւական եղաւ ստիպելու զձեռնամին որ Գրանութեան անցնի, և Ռուսաց նաւերը չեն կրնար իրենց նաւահանգստաց մէջ պահուած կրմնան: Տակաւին չպատերազմեցայք, և արդէն մեծ քաջութեամբ մարտակցայք ընդդէմ մահուան: Կաթոլիկ հարուած մը թէ և անցաւ, չիքցաւ արգելու ձեր եռանդը: Վաղարշի և իւր ընտրած կայսրը խորին այլալուծութեամբ սրտի կրտսմնէ այս բաները, և ամէն ճգնաժամ ի գործ կը դնէ օգնութեան համեմատ համար ձեռք, որ այսօր գործունէութիւն և անձնանուէր ջերմեանդութիւն ցուցուցիք»:

«Վաղարշի հիւպատոսը կրտսր յամին 1799 իւր զօրաց բանակին ըրած յայտարարութեամբ»:

«Օրինուորի մը առաջին և գլխաւոր արժանաւորութիւնը հաստատութեամբ տանին է ներքևութեանց և կարօտութեանց, իսկ քաջութիւնը՝ անոր երկրորդ արժանաւորութիւնը կը համարուի»:

Լաւ առաջին արժանաւորութիւնը արդէն ցուցուցիք: Իսկ երկրորդին համար ով կը տարակուսի: Լաստիոյ պատճառաւ մեր թշնամիները որ սիրեալ են Վերինայի մինչև ի վաղիս, անձկութեամբ կը ջնջան իմանալու թէ Վաղարշի և Վերինայի որ կողմը պիտի դարձնեն իրենց հարուածները, որոց որոշիչ ըլլալը աղէկ կը գուշակեն: վասնզի իրաւունքը արգարկութիւն և պատերազմական ներքին ազդեւոր միւր կողմն են»:

«Լաւ Գրանի ղեկավարութիւնը երբ և 2000 կալանաւոր մեր ձեռքը անցան այս օրերս, Օրինուորք Երկրորդ բանակին օրինակին հետեւեցէք: Իրաւաբաններուն և թափօր լեռան յաջողութիւնը՝ ձեզի պէս կը պատերազմէին ընդդէմ քաջամարտիկ զինուորաց և ընդդէմ հիւանդութեան: սակայն լի պատուով վերադարձան իրենց հայրենիքը, թէ և մահտարաժամ և երբեք բանակաց ջանքը չիքննել կողմէն զանոնք»:

«Օրինուորք, վստահութիւն ունեցէք ձեր ընդհանուր զօրապետին և իմ վրայ: Լաստիոյ կը հսկեմ, և կը յուսամ թէ օղորմութեան լստուծոյ շուտով պիտի նուազին ձեր տառապանքը և ձեր փառքը պիտի աւելնայ: Օրինուորք, կը բարեմաղթեմ որ դարձեալ զերար տեսնեմք»:

ՆԱԲՈՒՆՈՐ

Վրացիներն օգոստոսի 22-ին կը գրեն :
«Վարդի սուրհանդակը Վրացիներու եղած պա-
տերազմի անպարեզէն երեւելի լուր մը չէր բերաւ :
Կերեւի թէ մինչեւ որ անգղիացի Ռեյնի մը զորա-
պետը Վարս հասնի, նոր գործողութիւն մը պիտի
չըլլայ օսմանեան զօրաց կողմանէ ընդդէմ թը-
նամուտին : Երբեք զօրապետը որ անցեալ շաբ-
թու աւստրիական շոգենաւով հասաւ ի Վրա-
պիզն, իւր ձիերուն գալուտեանը կը սպասէ :
որ ուղղակի Վարս վերամտայլ Սուտաֆա Օւա-
րիֆ փաշային քովը երթայ :

«Վարդի վերջին սուրհանդակաւ իմացանք որ
ամսուս 13-25-ին խիստ դժբաղդ գեպք մը պա-
տահեր է յիշեալ քաղաքէն 6 ժամ հեռու :
Բառաստեղծութիւն ձիւ բազկիցեալ կարաւան մը
որ Վարսի զօրաց բանակին 96 տակառ վառօդ-
կըտանէր, այս տեղը բանակած էր զիշերը հոն
անցնելու համար : Ուրիշ պզտիկ կարաւաններ
որ զանազան ապրանք կը տանէին ի Վարս, նոյն
տեղը եկած էին հանգստանալու : Զանազան
վառօդի տակառները կրակ առնելով ահագին
բռնիւն մը լսուեցաւ, ու քանակութիւն հոգի և
քառասուն ձի զոհ եղան այս սոսկալի գեպքին :
որուն պատճառը տակառին յայտնի չէ : Բայ
յայտմանէ քառասուն բեռ ապրանք այրեցան :
Վարդի փաշան անմիջապէս հարկաւոր տնօրէ-
նութիւնները ի գործ դրաւ, որ մանրամասն
քննութիւն ըլլայ իմանալու համար թէ արդեօք
այս դժբաղդ պատահարը զիպուածով մը եղած
է թէ չարամիտ անձանց դաւաճանութեամբը :»

—Վէնայի լոյս օրագիրը հետեւեալ յայտարա-
րութիւնը կը հրատարակէ, զոր (Սթեֆեն) Սթեֆեն
Սուս զօրապետը (Սթեֆեն) պահապան զօրաց
առջի կարգացներ է :

«Վեհափառ Ռուսաց կայսրը իւր խորին իմաս-
տութեամբը հրաման ըրաւ Սուտաֆա և Վա-
րաքի մանօղ զօրաց, որ քաշուին այս նահանգ-
ներէն և դառնան ուր որ մեծագոյն վտանգ
կայ : Եւս իշխանութիւնները թուրքաց յար-
ձակման մը գէտ պաշտպանելու համար, օգոս-
տոսի 13-25-ին Վարսի մի գաշնակիցը (Վարսիան)
յոռնաձուռ եղաւ զօրք յուղարկել և տիրել
անոնց ժամանակ մը : Իսկ դուք այս կողմը նոր
թշնամուց մը հետ պիտի կուգիք, որ մեր իսկ
երկրին մէջ մեզի գէտ յարձակելու յանցաւոր
գիտաւորութիւնը ունի : Եւս թշնամին արդէն
քանի մը անգամ ձեռն կերաւ և յաղթուեցաւ
մեր քաջ նախաձայրերէն : Վեհափառ կայսրը
նոյն բանը կրկնուեց ի ձեռն : Բուք պիտի յաղ-
թէք և գետինը պիտի զարնէք զթշնամին ձեր
քաջութեամբը և կը թուութեամբը : Եւս նոր
թշնամին օսմանցիկէն աւելի յաջող է, աւելի
քաջասիրտ և իմաստուն առաջնորդներ ունի :
բայց ձեր քաջութիւնը և ձեր ուժը կրնան նաև
յաղթել այս թշնամուց, ինչպէս ձեր հայրերը
ապացուցին քանի մը անգամ : Եւս գաղղիա-
ցուց հետ պատերազմելու ժամանակնիդ միտ
բերնիդ բերեք 1812 փառաւոր տարին, յորում
երկուսոր շայրը ևս իւր զօրաց գունդերը յու-
ղարկեց ընդդէմ այս ամբարշտ և յանցաւոր
մարդոց և զամենքն ալ սուտերուն մէջ հալեց :»

—Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը սեպ-
տեմբերի 9-ին մէջ ըստ նոր տուժարի յե-
տագայ յօգուածը կը կարգաւորէ : Եւս յօգուածը
պարտ կը համարուի հաղորդել մեր ընթերցողացը
ուղղելու համար մեր նախնիքաց թերթին մէջ
գրուած թէհրանի լուրը, զոր յիշեալ լրագրէն
տանելով հրատարակած էմք :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը իւր
թուոյն մէջ որ ի 4 սեպտեմբերի, կը ծանուցանէ,
հաւատ ընծայելով Վրացիներէն եկած նամակի
մը թէ վերամտայլ Վրացի Վէֆիք Էֆենտին որ
Բարձրագոյն Վրացի գեպտանէ ի թէհրան, օ-
գոստոսի 13-25-ին հասած էր ի Վարս, իւր
(քաղաքական) յարաբերութիւնները դադրեցը-
նելով Վարսից կառավարութեան հետ :

«Եւս լուրը սխալ է և անոր անհիմն ըլլալը
հարկաւոր է կերպապէս յայտնել, ըստորում
գրոց քննութիւնը (սանսիւր) արգիլած էր անոր
հրատարակութիւնը : Եւս Վէֆիք Էֆենտին
եկած վերջին պաշտօնական նամակները թէհրա-
նէն են : Բայ յայտմանէ (մայրաքաղաքի) Վար-
սից տեղութեան գործակալարը այս բանին հա-

մար ի պաշտօնէ գանգատ յուղարկեց Բարձ-
րագոյն Վրացի :»

—Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

—Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը իւր
թուոյն մէջ կը կարգաւորէ որ գրած են ձեռք Վարսի
օգոստոսի 4-ամսութեամբ թէ անկարգութիւններ
տեղի ունեցեր են Եւս լուրի մէջ ի պատճառս
սղութեան հացի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի թէ նախ քան զվախճան գալ-
ամուտն ամէն բան կը ընդհատուի :

«Վեհափառ Վրացիներն օրագիրը, որ մօտերս
պիտի հաստատուի լիստանդնուպօլսոյ մէջ, այս
մայրաքաղաքը պիտի միաւորուի Վարսի մէջ
մայրաքաղաքաց հետ, վարչական հաստատու-
թեամբ : Եւս երկրորդական գիծը Բարձ-
րագոյն Վրացի պաշտօնէն մեկնելով պիտի անցնի
Վարսի միջոցով, Գիլիպէէն, Սիֆիական, Նիշն
և պիտի հասնի ի Վէլիքաթա մարդին պաշտօն :
Եւս ամէն միջանկեալ քաղաքաց գիծերը կու-
տակալաց պարտաներուն մէջ պիտի հաստատուին
Ուրիշ երկրորդական գիծ մը Վարսի միջոցով
մեկնելով մինչև Շուսի պիտի երթայ, ուսկից
կանոնաւոր սուրհանգակներով լուրեր պիտի
տարուին Վանուքի մօտերը եղած ամէն քաղաք-
ները : Վեհափառ Վրացիներն հետեւի մեծ
ճանապարհին որ լիստանդնուպօլսոյ կըտանի ի
Վէլիքաթա : Եւս խիստ օգտակար հաստատութիւն
ընկալու ըլլայ նէ, երբ ժամու մէջ լուրեր պի-
տի առնուի Վանուքէն, երկուքուկէս ժամու
մէջ Փարիզէն և երբ քառօրէի մէջ Վէնա-
յէն : Եւս գործոյն հիմնադրութիւնը և կար-
գադրութիւնը յանձնուած է Վոտուր Պլաք և
Վոտուր Երլա Ուր գաղղիացի արհեստագիտաց
և կը յուսացուի

